

14. МЕЖДУМЕТИЯ

Междуметията не влизат в синтактични връзки с другите думи, а или са самостоятелни, или към останалата част от изречението се отнасят така, както две съчинени изречения едно към друго (напр. *Jao, pogrešio sam* (Олеле, сбърках)), понякога съпроводени от частицата *pa* (*Oho, pa ovo je ukusno* (Охо, това било вкусно)). Могат да се поделят на три групи: междуметия, които изразяват чувства, междуметия за повикване и оноματοпея (звукотражатели, бел. прев.).

14.1. МЕЖДУМЕТИЯ, КОИТО ИЗРАЗЯВАТ ЧУВСТВА

Смях означават *ha-ha, ho-ho, hi-hi, he-he* (два или три пъти повторени, разделени с чертички или запетаи), мъка или болка *jao* (с варианти *jaoj, joj, ajaoj, ajoj*), вайкане *avaj, kuki* и днес предимно регионалното *lele*, изненада (*i*)*ju*. Другите като *a, e, o* (и трите с дълга гласна), *ah, aha, eh, ih, oh, oho, uh, uf, hm, ora* и т.н., могат да изразяват различни емоции, в зависимост от контекста и ситуацията. Трябва да се обърне внимание, че в *ah, eh, ih, oh, uh* звукът *h* винаги се изговаря и че *a, o, u* не са техни варианти, а отделни междуметия.

14.2. МЕЖДУМЕТИЯ ЗА ПОВИКВАНЕ

Междуметия за повикване, привличане на внимание и насърчаване: *alo* (*halo*: обичайно и като начало на телефонен разговор), *ej* (*hej*), *glè* (по произход съкратен

форма от *gledaj* (гледай, виж)), *nâ* (при подаване на нещо, със значение 'uzmi' (вземи)), *pst* (предупреждение, че трябва да се мълчи, или тихо повикване), *dě* (хайде, де, я) и т.н. *hō-rùk* е междуметие за синхронизиране на движенията при вдигане на товар и някоя друга колективна работа. Към животните се отправят междуметията *ajs* (при гонене на добитък), (повторено много пъти, при хранене на домашни птици), *mac-mac-mac* (пис-пис-пис) (повикване на котка), *šic* (прус) (гонене на котка), *iš* (къш) (гонене на домашни и други птици) и т.н.

14.3. ОНОМАТОПЕЯ

Звукоподражателните междуметия като *bum*, *dum*, *tras* (удари), *zvrrr* (електрически звънец или телефон), често са равни на основата на съответните звукоподражателни глаголи, като напр. *tres* (тряс), *pljus* (пляс), *kvrc* (пук, щрак, чук), *škljoc* (щрак), *fiju* (фюууу) (виж в речника *tresnuti* (тресна), *pljusnuti* (плесна, ударя), *kvrcnuti* (изпукам, щракна, чукна), *škljocnuti* (щракна), *fijukati* (фуча)). Животински гласове се подражават с *av(-av)* (лай), *grrr* (ръмжене), *m(i)jau* или *m(i)jao* (мяукане), *dživ-dživ* (чуруликане), *bee* или *be-e-e* (блеене), *kukuriku* (кукуругане) и др.